

Facetbestemmingsplan Molenbiotoop

Zienswijzennota

Inleiding

Het ontwerp Facetbestemmingsplan Molenbiotoop heeft van donderdag 14 december 2023 tot en met woensdag 24 januari 2024 voor eenieder ter inzage gelegen. De tervisielegging is gepubliceerd op woensdag 13 december 2023. Er zijn twee zienswijzen binnengekomen. De zienswijzen zijn in deze zienswijzennota samengevat en voorzien van een beoordeling door het college van burgemeester en wethouders. Voor zover een onderdeel van de zienswijze niet specifiek aan bod zou komen, wil dat niet zeggen dat de zienswijze niet in de beoordeling betrokken is. De reactie op het betreffende onderdeel ligt dan besloten in de weerlegging van de overige onderdelen van de zienswijze. De ontvankelijke zienswijzen zijn dus volledig in de beoordeling betrokken. Ook is aangegeven of de zienswijzen al dan niet tot aanpassing van het bestemmingsplan hebben geleid.

Samenvatting en beoordeling zienswijzen

1. Zienswijze 1

De Witte Molen

Inhoud zienswijze en beoordeling

Inleiding

De molenaar geeft een korte inleiding om het belang van de molen in beeld te brengen:

“Ik ben al vanaf 1980 molenaar op de Witte molen in Nijmegen en met gepaste trots kan ik zeggen dat dit één van de zeer weinige molens in Nederland is die zes dagen in de week volledig in gebruik is als productiemolen. Wij malen hier op jaarbasis ruim 200 ton biologische granen tot meel en daarnaast ontvangen wij jaarlijks honderden bezoekers en vele schoolklassen om ze kennis te laten maken met de molen en het molenaarsambacht. Dat is een situatie die in Nederland en zelfs Europa behoorlijk uniek is. Er zijn slechts een handvol vergelijkbare molens te vinden. En dat is, zeker met het oog op het feit dat de Unesco het ambacht van molenaar in 2017 heeft uitgeroepen tot immaterieel erfgoed, iets om te koesteren in Nijmegen.”

Belemmering door bestaande bomen

Het facetbestemmingsplan biedt een beschermende regeling van de molenbiotoop voor de toekomstige situatie. Appellant geeft aan dat de molenbiotoop ernstig gehinderd wordt door bestaande bomen. Windbelemmering zorgt voor een onevenredige belasting van het wiekenkruis, en daarmee voor meer slijtage en afname van de levensduur van essentiële onderdelen. Ook op de veiligheid heeft dit effect, want er kunnen haarscheurtjes ontstaan in de lussen van de roeden met mogelijke breuk tot gevolg. Ook is goed zicht van de molenaar van belang om het weer en mogelijke gevaren te kunnen observeren.

Aangezien het bestemmingsplan vermeldt dat er voorrang wordt gegeven aan de molens ten opzichte van de Hoofdbomenstructuur, pleit deze zienswijze voor aanpassing van het bestemmingsplan om regels op te nemen om de huidige situatie te verbeteren en hoge bomen aan te kunnen pakken. De bomen zullen nog in hoogte groeien en daarmee de situatie verslechteren.

Reactie gemeente

Het snoeien van bomen zal niet doelmatig zijn om bomen in hun hoogte te beperken, want snoei stimuleert juist de groei van bomen. Het kandelabereren van bomen, waarbij de kruin van een boom sterk wordt ingenomen, waarbij doorgaans de takken van de kroon met 50% tot 80% worden ingekort, is een zeer drastische ingreep die ernstige gevolgen kan hebben. Kandelabereren is een omstreden maatregel die de boom verminkt en verzwakt, maar in een aantal gevallen het (tijdelijk) behoud van de boom kan betekenen.

In ‘Bijlage 1 Bestaande bomen en beoordeling maatregelen’ bij deze zienswijzennota zijn de bomen in beeld gebracht die een knelpunt vormen voor de molenbiotoop, gebaseerd op het rapport van belangenorganisatie De Hollandsche Molen. Hierop heeft gemeente Nijmegen een beoordeling gedaan of en welke maatregelen er mogelijk zijn. Het rapport van De Hollandsche Molen wordt aan de toelichting als bijlage toegevoegd.

Vanwege het belang dat gemeente Nijmegen hecht aan groen en bomen, zie ook de Omgevingsvisie, is er voor gekozen om aan te sluiten bij de regeling van de provinciale verordening die zich enkel richt op een regeling voor de aanplant van bomen, en dus niet op het opnemen van een snoeiverplichting en/of kapverplichting.

Aanplant bomen aan Graafseweg

In 2022 zijn er aan de Graafseweg nog 19 bomen aangeplant die een groeihoogte hebben die de normen uit de molenbiotoop overschrijden, ondanks het rapport van De Hollandsche Molen en de bepalingen in de Gelderse Molenverordening. Dit had voorkomen kunnen worden.

Het betreft:

- 5 stuks Aesculus flava (Hoogte volwasfase 15-20m)
- 5 stuks Celtis australis (Hoogte volwasfase 15-20m)
- 1 stuks Platanus x hispanica (Hoogte volwasfase 20-30m)
- 7 stuks Ulmus x hollandica 'Belgica' (Hoogte volwasfase 20-30m)
- 1 stuks Liquidambar styraciflua (Hoogte volwasfase 25-30m)

De zienswijze pleit voor aanpassing van de planregels om de huidige situatie te verbeteren.

Reactie gemeente

Gemeente Nijmegen hecht een groot belang aan bomen en specifiek aan de Hoofdbomenstructuur. De aanplant bij de Graafseweg in 2022 heeft plaatsgevonden in het kader van de reconstructie van de Graafseweg. De Graafseweg is onderdeel van de Hoofdbomenstructuur. Het belang van het kunnen aanplanten van de Hoofdbomenstructuur en het tegengaan van hittestress heeft daarbij geprevaleerd ten opzichte van de bescherming van de molenbiotoop. Nu vindt hierop een heroverweging plaats. De molenbiotoop prevaleert voor de toekomst op de Hoofdbomenstructuur bij de aanplant van nieuwe bomen. In 2022 heeft deze afweging minder nadrukkelijk plaatsgevonden. De bomen zijn nog niet van zodanige omvang dat ze om die reden op zichzelf als waardevol gezien worden. We gaan daarom deze in de zienswijze genoemde bomen verwijderen, en herplanten op andere locaties buiten de molenbiotoop. Er worden nieuwe bomen aan de Graafseweg teruggeplant. Deze bomen zullen in volwassenstaat voldoen aan de hoogtebeperkingen van de molenbiotoop.

Onjuiste tekst over molenbiotoop

In het bestemmingsplan is het volgende vermeld: "Sinds het vaststelling van de Omgevingsverordening Gelderland in december 2018 heeft de Provincie Gelderland een beschermingsregime voor molenbiotopen geïntroduceerd." Appellant geeft aan dat dit onjuist is. Sinds 1988 is de bescherming al geregeld via de Gelderse Molenverordening. Door een betere bescherming van de molenbiotoop in het verleden zou de huidige situatie niet ontstaan zijn. Daarom dient een bepaling opgenomen te worden in het facetplan waarin ook voor de huidige begroeiing de maximale groeihoogte gekoppeld wordt aan de regels van de molenbiotoop.

Reactie gemeente

Het is inderdaad onvolledig om niet ook de Gelderse Molenverordening te benoemen. Dit wordt aangepast.

Groenbeheerplan

Als regels betreffende de bestaande begroeiing om gemotiveerde juridische redenen niet haalbaar zijn, is het opstellen van een groenbeheerplan essentieel om de molenbiotoop te verbeteren. Hiervoor zou het destijds gemaakte rapport van De Hollandsche Molen met de daarin gemaakte aanbevelingen als uitgangspunt kunnen dienen.

Reactie gemeente

Op het effect van snoei en kandelaberen en mogelijke maatregelen is hiervoor reeds ingegaan. Op termijn zullen er bomen uitvallen door ziekte of omwaaien. Als gemeente gaan we niet actief kappen. We richten ons op het niet verder aantasten van de molenbiotoop. Op termijn zal er door uitval een lichte verbetering mogelijk worden. Daarmee voldoen we aan de vereisten van de provinciale omgevingsverordening.

Bescherming omgeving van monumenten in Omgevingswet

Appellant verwijst naar de regels van de Omgevingswet en het Besluit kwaliteit leefomgeving (artikel 5.130 Bkl) waarin regels zijn opgenomen om de omgeving van een (rijks)monument te beschermen. Toegelicht is dat bebouwing en beplanting in de omgeving van een molen van invloed is op de windvang van een molen.

Reactie gemeente

De tervisielegging van het ontwerp van voorliggend bestemmingsplan heeft vóór 1 januari 2024 plaatsgevonden, dus vóór inwerkingtreding van de Omgevingswet. In formele zin is daarmee het Besluit kwaliteit leefomgeving niet van toepassing op voorliggend bestemmingsplan, aangezien dit bestemmingsplan nog onder de wetgeving van de Wro en bijbehorende wet- en regelgeving tot stand komt.

Om toch inhoudelijk te reageren, het volgende: Voorliggend bestemmingsplan is juist opgesteld om verdere aantasting van de molenbiotoop te voorkomen. Daarin doen we als gemeente een belangrijke concessie op de groene omgeving. In de Omgevingsvisie is groen als belangrijke drager opgenomen van Nijmegen als ‘Duurzame stad’:

“Gezamenlijk versterken we de groen kwaliteiten. Groen draagt bij aan onze gezondheid en ons welzijn, het zorgt voor vermindering van hittestress en voor een betere luchtkwaliteit. het draagt bij aan onze gezondheid en ons welzijn en zorgt voor vermindering van hittestress.”

Hierbij komt bij uitstek de belangenafweging die gemaakt is naar voren. Voor de toekomst laten we als gemeente de molens prevaleren boven het groen, en daarbij het meest merkbaar in de Hoofdbomenstructuur. Voor de huidige situatie prevaleren de reeds bestaande bomen en hechten we als gemeente veel waarde aan de kwaliteit die deze bomen op de omgeving hebben, zoals ook in de Omgevingsvisie verwoord. Door een natuurlijke uitval van bomen zal de molenbiotoop in de toekomst verbeteren.

Huurcontract

In het huurcontract dat appellant met de gemeente Nijmegen heeft is de verplichting opgenomen om schade te voorkomen. Huurder zal daarbij al het nodige doen ter voorkoming van schade aan de molen ten gevolge van weersomstandigheden of anderszins. Appellant benoemt dat het noodzakelijk is dat gemeente, molenaars en molenadviesorganisaties in goed overleg met elkaar hier actief vorm aan geven.

Reactie gemeente

Gemeente Nijmegen is zich bewust van deze bepaling. Met het oog daarop zullen de in 2022 aangeplante bomen aan de Graafseweg worden verwijderd. Voor de toekomst zal de aanplant van bomen worden getoetst aan de regels van de molenbiotoop. Voor wat betreft snoeien of kappen wordt verwezen naar de hiervoor opgenomen beantwoording in deze zienswijze.

Conclusie

Toelichting:

- 1.1 Vermelding Gelderse Molenbiotoopverordening.
- 3.1 Herformulering tekst over instructieregels Omgevingsverordening Gelderland.
- Opnemen als bijlage 2: Molenbiotooprapport Witte Molen te Nijmegen

Regels: Geen aanpassing

Verbeelding: Geen aanpassing

NB: de 19 aangeplante bomen aan de Graafseweg in 2022 worden elders herplant.

2. Zienswijze 2

De Hollandsche Molen

Inhoud zienswijze en beoordeling

Bestaand groen

De bestemmingsplanregels richten zich alleen op bescherming tegen nieuwe ontwikkelingen. Het facetbestemmingsplan gaat geheel voorbij aan het bestaande groen dat de molenbiotoop aantast. De zienswijze van de molenaar wordt volledig ondersteund door appellant.

Reactie gemeente

De Hollandsche Molen betreft een belangenorganisatie die opkomt voor het belang van molens. Het snoeien van bomen zal niet doelmatig zijn om bomen in hun hoogte te beperken, want snoei stimuleert juist de groei van bomen. Het kandelabereren van bomen, waarbij de kruin van een boom sterk wordt ingenomen, waarbij doorgaans de takken van de kroon met 50% tot 80% worden ingekort, is een zeer drastische ingreep die ernstige gevolgen kan hebben. Kandelabereren is een omstreden maatregel die de boom verminkt en verzwakt, maar in een aantal gevallen het (tijdelijk) behoud van de boom kan betekenen.

In 'Bijlage 1 Bestaande bomen en beoordeling maatregelen' bij deze zienswijzennota zijn de bomen in beeld gebracht die een knelpunt vormen voor de molenbiotoop, gebaseerd op het rapport van belangenorganisatie De Hollandsche Molen. Hierop heeft gemeente Nijmegen een beoordeling gedaan of en welke maatregelen er mogelijk zijn. Het rapport van De Hollandsche Molen wordt aan de toelichting als bijlage toegevoegd.

Vanwege het belang dat gemeente Nijmegen hecht aan groen en bomen, zie ook de Omgevingsvisie, is er voor gekozen om aan te sluiten bij de regeling van de provinciale verordening die zich enkel richt op een regeling voor de aanplant van bomen, en dus niet op het opnemen van een snoeiverplichting en/of kapverplichting.

Gelderse Molenverordening en aanplant bomen aan Graafseweg

Appellant benoemt dat als sinds de jaren 80 de molenbiotoop beschermd is via de Gelderse Molenverordening. De gemeente heeft dus al ruim 35 jaar de plicht om rekening te houden met de molenbiotoop. Toch zijn er in 2022 nieuwe bomen aan de Graafseweg aangeplant die in volwassentoestand hoger worden dan de molenbiotoop toelaat.

Reactie gemeente

De Gelderse Molenverordening bood zelfstandig de bescherming van de molenbiotoop. Een regeling in het bestemmingsplan was daarvoor niet noodzakelijk. Inmiddels is het op grond van de provinciale omgevingsverordening verplicht een beschermende regeling in het bestemmingsplan op te nemen. In de vigerende bestemmingsplannen Nijmegen Oud West 2015 en Nijmegen Midden 2015 is op de bijbehorende Cultuurhistorische waardenkaart de molenbiotoop en de bijbehorende molenbiotoopformule opgenomen. Deze regeling is echter niet voldoende juridisch hard. Dat is met voorliggend facetbestemmingsplan hersteld. En er is aangesloten op de reikwijdte van de verplichting, die zich enkel richt op de nieuwe aanplant van bomen en niet op bestaande situaties.

Gemeente Nijmegen hecht een groot belang aan bomen en specifiek aan de Hoofdbomenstructuur. De aanplant bij de Graafseweg in 2022 heeft plaatsgevonden in het kader van de reconstructie van de Graafseweg. De Graafseweg is onderdeel van de Hoofdbomenstructuur. Het belang van het kunnen aanplanten van de Hoofdbomenstructuur en het tegengaan van hittestress heeft daarbij geprevaleerd ten opzichte van de bescherming van de molenbiotoop. Nu vindt hierop een heroverweging plaats. De molenbiotoop prevaleert voor de toekomst op de Hoofdbomenstructuur bij de aanplant van nieuwe bomen. In 2022 heeft deze afweging minder nadrukkelijk plaatsgevonden. De bomen zijn nog niet van zodanige omvang dat ze om die reden op zichzelf als waardevol gezien worden. We gaan daarom deze in de

zienswijze genoemde bomen verwijderen, en herplanten op andere locaties buiten de molenbiotoop. Er worden nieuwe bomen aan de Graafseweg teruggeplant. Deze bomen zullen in volwassenstaat voldoen aan de hoogtebeperkingen van de molenbiotoop.

Convenant of beheerplan

Appellant verzoekt, indien om juridisch onderbouwde redenen, het niet mogelijk of niet wenselijk is om regels voor bestaande beplanting in het facetbestemmingsplan op te nemen, om het bestaande groen in overeenstemming te brengen met de molenbiotoop, overeenkomstig het eerder gegeven advies: De Hollandsche Molen adviseert de gemeente Nijmegen om een convenant (of beheerplan) op te stellen waarin te hoge bomen binnen 400 meter vervangen worden bij einde levensduur door kleinere boomsoorten conform de molenbiotoophoogtes. Daarnaast adviseert De Hollandsche Molen om voor de eerste 100 meter vanuit de molen een apart regime te ontwikkelen, waarbij te hoge bomen rigoureuzer en frequenter te snoeien om zo de hoogte zoveel als mogelijk te reduceren, zonder de boom daadwerkelijk schade aan te doen. In geval van ziektes, plagen of schade aan bomen, zou de aanwezigheid van de molenbiotoop als extra argument in de afweging van een kapvergunning meegenomen dienen te worden.

Verder adviseert De Hollandsche Molen om een bewonersbijeenkomst te organiseren voor omwonenden met hoge bomen in de tuinen en daar uitleg te geven over de molenbiotoop en de invloed van de inrichting van particuliere tuinen. Desgewenst kan De Hollandsche Molen hierin ondersteuning geven.

Reactie gemeente

Het opstellen van een convenant (of beheerplan) over de aanpak van bomen bij einde levensduur is niet doelmatig, aangezien dit geen aanvullende werking heeft op de regels van voorliggend facetbestemmingsplan. Het einde van de levensduur wordt bepaald door ziekte of omwaaien. Er is niet een ‘administratief’ einde levensduur. Voor nieuwe aanplant gelden de regels van de molenbiotoop met de bijbehorende beperkingen in hoogte van volwassen bomen. Binnen de eerste 100 m zou volgens appellant een apart regime moeten gaan gelden voor rigoureuzer en frequenter snoeien. Snoei zorgt voor meer groei, dus dat biedt geen oplossing. In het geval van ziektes en plagen kan de molenbiotoop geen extra argument opleveren bij een kapvergunning, want de kapvergunning is gebonden aan de regels van de Algemene Plaatselijke Verordening, waarin het afwegingskader is opgenomen.

Appellant adviseert om een bewonersbijeenkomst te organiseren voor omwonenden. De gemeente ziet hierin geen rol voor zichzelf weggelegd. De regels zijn voldoende duidelijk, en gemeente Nijmegen voldoet aan de verplichting die er geldt. Het staat appellant vrij om de omgeving te informeren over het effect van de omgeving op het functioneren van de molen.

Toelichting:

- 1.1 Vermelding Gelderse Molenbiotoopverordening.
- 3.1 Herformulering tekst over instructieregels Omgevingsverordening Gelderland.
- Opnemen als bijlage 2: Molenbiotooprapport Witte Molen te Nijmegen

Regels: Geen aanpassing

Verbeelding: Geen aanpassing

NB: de 19 aangeplante bomen aan de Graafseweg in 2022 worden elders herplant.

Bijlage 1 Bestaande bomen en beoordeling maatregelen

Boomsoort	Eigendom	Omschrijving	maatregel volgens molenbiotoop-rapport	Onderbouwing gemeente Nijmegen
Taxus	gemeente	9,4 m hoog	De boom zou getopt en in vorm gesnoeid kunnen worden, waarbij op het oude hout minimaal 3,4 meter wordt teruggenomen	Akkoord, maatregel kan uitgevoerd worden
Bruine beuk	particulier	Monumentale boom	In vorm snoeien	Onwenselijk voor het behoud van de boom i.v.m. grote snoeiwonden. Geen eigendom Nijmegen
Rij eiken	particulier	Bomen zijn te hoog	kandelaberen	Onwenselijk voor het behoud van de boom i.v.m. grote snoeiwonden. Geen eigendom Nijmegen
Rij platanen	gemeente	te hoog, langs Floraweg	kandelaberen	Historisch waardevolle hoofdboomstructuur. Grote bomen hebben voor de stad een hele grote waarde (historisch ecologisch, klimaat, ecosysteemdiensten). Kandelaberen is hierom niet wenselijk. We stellen dan ook voor de bestaande bomen in hun huidige vorm te behouden, het is net als de bebouwing een voldongen feit. Het weghalen van deze bomen lost het probleem van de verslechterde windvang niet op. De bestaande bebouwing maakt ook dat dit probleem blijft.